

Współczesna polska poezja Litwy: Dominanty tematyczne

 I24.lt /pl/kultura-pl/item/40543-wspolczesna-polska-poezja-litwy-dominanty-tematyczne

Prof. Halina Turkiewicz: "Polska literatura Litwy ma swoją specyfikę, ale nieże się też wpisuje w niektóre ogólniejsze konwencje" fot. Magic Madzia / flickr.com

W pierwszym odcinku naszego cyklu przedstawiliśmy skład osobowy środowiska literackiego, które tworzą współcześni polskojęzyczni poeci Litwy. Dzisiaj chcielibyśmy zapytać: czym żyją, co ich nurtuje, jakie motywy (tematy) dominują w ich wierszach?

Wgląd do wierszy naszych poetów, zwłaszcza starszej i średniej generacji, pozwala zauważyć, że istotnym zagadnieniem ich poezji jest tematyka Mickiewiczowska, która może być uznana za jedną z cech wyróżniających. Są to zazwyczaj nie tyle odwołania do twórczości Wieszcza, ile do jego biografii, tej, związanej z Wilnem, czy, szerzej, obszarem byłego Wielkiego Księstwa Litewskiego, naznaczonym obecnością tu niegdyś autora Dziadów. Szczególnie dużo wierszy o tematyce Mickiewiczowskiej miał w swoim dorobku jej nestor Michał Wołosewicz (1925-2004), zwany piewą legendarnej miłości Adama i Maryli. Subtelnie podchodził do tego tematu Sławomir Worotyński (1942-1983). W ich ślady idą dziś tacy poeci, jak Wojciech Piotrowicz, który penetruje tematykę Mickiewiczowską, czy, w niemalym stopniu, Romuald Mieczkowski. Oczywiście, nie oceniamy w tej chwili poetyki, walorów artystycznych. To już sprawa osobna.

Na wyróżnik, jaki stanowią dla naszej poezji motywy Mickiewiczowskie, nakłada się często inny, nie mniej istotny i często z tym pierwszym sprzężony. Są to motywy wileńskie, obecne w twórczości prawie każdego poety, który się wywodzi z Wilna czy Wileńszczyzny. Poeci w różnoraki sposób przywołują obrazy mniej i bardziej odległej przeszłości miasta, o której przypominają Góra Giedymina i Góra Trzykrzyska, nobliwe mury uniwersytetu, nagromadzenie obiektów sakralnych z przewagą kościołów, tzw. „sanktuaria świeckie” związane z pobytem wielkich ludzi w Wilnie itp. Przywoływanie duchów i obiektów przeszłości prowadzi często do podobnej konkluzji: piękna, chlubna przeszłość jest konfrontowana z szarym, niepowabnym „dzisiaj”.

Kolejny istotny temat refleksji poetyckiej naszych autorów to problem zachowania tożsamości, przywiązanie do języka i kultury polskiej, reagowanie na niekorzystne warunki tygla językowego przy całym szacunku do wielojęzyczności, wielokulturowości, która, bez wątpienia, jest bogactwem (R. Mieczkowski i in.).

Oczywiście, że polskojęzyczni poeci Litwy nie ograniczają się tylko do tematyki regionalnej. Nie są im obce, a nawet bardzo są perspektywiczne także motywy egzystencjalne, łączące ich z poetami pod każdą szerokością geograficzną (Henryk Mażul, Alicja Rybałko, Wojciech Piotrowicz, Zbigniew Maciejewski i inni, jak też poeci najmłodszych generacji).

Bycie poetą wyzwala też często zadumę właśnie nad kondycją poezji, poety czy – szerzej – sztuki i literatury, co zwie się uczenie autotematyzmem (literatura na temat literatury, poezja o poezji itp.). I w tej materii mamy sporo interesujących wypowiedzi poetyckich (A. Rybałko, J. Szostakowski, H. Mażul i in.).

Słowem, polska literatura Litwy ma swoją specyfikę, ale nieże się też wpisuje w niektóre ogólniejsze konwencje. Ma swoje ścieżki i szlaki, jak zawsze i wszędzie.

Halina Turkiewicz

"Rota"

